

BUNURILE PROPRII ALE SOȚILOR ÎN LUMINA PROIECTULUI CODULUI CIVIL

Asist. univ. drd. Florin I. Mangu
Universitatea de Vest din Timișoara

With a view to surpass the rigidity of the current legal provisions about the marital regime, the foreseen Civil Code offers additional opportunities to the future spouses, conferring them the opportunity to choose between three different marital regimes, in order to settle their patrimonial relations. According to the Art. 220 of the future Civil Code, they have the opportunity to choose, immediately after their marriage, between the legal common property regime, the separation of goods' regime and the conventional common property regime. The legal common property regime represents the general marital regime in regard to which, according to the future Civil Code, the separation of goods' regime and the one of the conventional common property should constitute exceptions, to be coercively ascertained in marital agreements. Our research focuses on the legal regime of the spouses' personal goods from the perspective of the three marital regimes mentioned above.

În încercarea de a depăși închistarea actualelor dispoziții legale din materia regimului matrimonial, proiectul Codului civil deschide viitorilor soți o perspectivă mult mai largă, conferindu-le posibilitatea de a opta între trei regimuri matrimoniale distincte pentru a reglementa raporturile patrimoniale dintre ei. Astfel, ei au facultatea de a alege, în acest sens, potrivit art. 220 din proiect, imediat după încheierea căsătoriei, între regimul comunității legale, cel al separației de bunuri și cel al comunității convenționale. Regimul comunității legale constituie regimul matrimonial de drept comun și în lumina prevederilor proiectului, regimul separației de bunuri, precum și cel al comunității convenționale constituind excepții, constatate, obligatoriu, în convenții matrimoniale, obligație ce nu este instituită și în cazul în care este ales de către viitorii soți regimul comunității legale. Obiectul studiului nostru îl constituie regimul juridic al bunurilor proprii ale soților în cadrul celor trei regimuri matrimoniale sus arătate.

1. Regimul comunității legale. Normativele proiectului privind regimul comunității legale nu diferă prea mult de textele actualului Cod al familiei, Legea 4 / 1954. Astfel, după ce, la art. 266, legiuitorul arată că “bunurile dobândite în timpul comunității legale de oricare dintre soți sunt, de la data dobândirii lor, bunuri comune în devălmășie ale soților”, la art. 267 relevă excepțiile de la această regulă stipulând că: “Nu sunt bunuri comune, ci bunuri proprii ale fiecărui soț: bunurile dobândite prin succesiune sau donație cu excepția cazului în care dispunătorul a prevăzut, în mod expres, că ele vor fi comune; bunurile de uz personal; bunurile destinate exercitării profesiei unuia dintre soți, dacă nu sunt elemente ale unui fond de comerț care face parte din comunitatea de bunuri; bunurile dobândite cu titlu de premiu sau recompensă, manuscrisele științifice sau literare, schițele și proiectele artistice, proiectele de invenții și alte asemenea bunuri; indemnizația de asigurare și despăgubirile pentru orice prejudiciu material sau moral adus unuia dintre soți; bunurile, sumele de bani sau orice valori care înlocuiesc un bun propriu, precum și bunul dobândit prin intermediul acestora.”

Studiind regimul juridic al bunurilor proprii ale soților în cadrul regimului comunității legale este lesne de observat o gravă lacună a legii, care nu se pronunță expres, în nici un chip, asupra bunurilor dobândite de oricare dintre soți înaintea încheierii căsătoriei, în privința cărora Codul familiei a statuat că sunt bunuri proprii ale soțului titular al dreptului de proprietate asupra lor la momentul încheierii căsătoriei. Cu toate acestea, regimul juridic al bunurilor dobândite de soți înaintea încheierii căsătoriei poate fi dedus prin interpretarea *per a contrario* a art. 292 care dispune că regimul comunității convenționale se aplică atunci când, în condițiile și limitele prevăzute în prezenta secțiune (art. 292 – 294), *se derogă* prin convenție matrimonială de la dispozițiile privind regimul comunității legale, continuând la art.293: “În cazul în care se adoptă comunitatea convențională, obiectul convenției matrimoniale poate cuprinde unul sau mai multe din următoarele aspecte: includerea în comunitate a bunurilor dobândite înainte de căsătorie sau restrângerea comunității numai la acestea din urmă...”.

Raționamentul logic decurge în felul următor: regimul comunității convenționale constituie o derogare de la regimul comunității legale; limitele derogării sunt cuprinse în convenția matrimonială prin care soții adoptă, la încheierea căsătoriei, regimul comunității convenționale; derogările sunt expres și limitativ prevăzute de lege, convenția matrimonială putându-se, în acest caz, încheia doar cu privire la unul sau mai multe ori toate din cele patru aspecte prevăzute de art. 293; una din clauzele convenției matrimoniale, prin care se derogă de la regimul comunității legale, poate avea ca obiect bunurile dobândite de soți înaintea încheierii căsătoriei, putându-se stipula că aceste bunuri vor fi comune, alături de celălalte bunuri dobândite în timpul căsătoriei sau în mod exclusiv;

De unde, evident: dacă , derogând de la regulile regimului comunității legale, bunurile dobândite înainte de încheierea căsătoriei de către oricare dintre soți pot fi bunuri comune ale soților, limpede că, altfel, per a contrario, ele vor fi bunuri proprii ale soțului dobânditor. Pe de altă parte, în condițiile proiectului, legiuitorul nici nu mai putea păstra actuala formulă “bunurile dobândite înainte de încheierea căsătoriei” din art. 31 Codul Familiei, deoarece ipotezele practice pe care viitoarea reglementare le face posibile depășesc sfera de acțiune a acestei sintagme. În același sens, și dispoziția art. 30 C. Fam.: “bunurile dobândite în timpul căsătoriei...” a fost înlocuită cu sintagma: “bunurile dobândite în timpul comunității legale...” , sintagmă care cadrează cu dispozițiile proiectului. Aceasta, deoarece în timpul căsătoriei, potrivit dispozițiilor Secțiunii a V-a, intitulată “Schimbarea regimului matrimonial”, după trecerea a cel puțin un an de la data încheierii acesteia, “soții pot schimba regimul matrimonial existent, ori de câte ori doresc, cu un alt regim matrimonial...”. Apare, astfel, posibil ca, la încheierea căsătoriei, soții să aleagă, de pildă, regimul separației de bunuri pentru ca mai apoi să-l schimbe fie cu regimul comunității convenționale, fie cu cel al comunității legale de bunuri. Facultatea acestor opțiuni face imposibilă uzitarea în contextul art. 266 a actualei formule, “bunurile dobândite în timpul căsătoriei...”, determinând legiuitorul să opteze pentru sintagma “bunurile dobândite în timpul comunității legale...”.

Bunurile ce fac parte din aceste categorii, cele enumerate la art. 267 din proiect - sunt supuse regulilor regimului separației de bunuri (art. 269). Dovada că un bun este propriu se va putea face prin orice mijloc de probă (art. 270 alin. 1). În cazul bunurilor dobândite prin succesiune sau donație, dovada se va putea face în condițiile legii (art. 270 alin. 2), adică prin “arătarea” certificatului de moștenitor sau a înscrisului autentic care constată donația, după caz. Bunurile mobile dobândite înainte de căsătorie vor face obiectul unui inventar. În lipsa acestuia, ele vor fi prezumate a fi comune (art. 270 alin. 3) – prezumție relativă ce răstoarnă sarcina probei înspre părât. Regimul juridic al bunurilor

imobile dobândite înaintea încheierii căsătoriei va fi dovedit de mențiunile aflate în Cărțile funciare ale imobilelor respective, completate, bineînțeles, cu actele care atestă modul lor de dobândire, data dobândirii și persoana titularului dreptului real asupra lor.

Dincolo de cele șase categorii de bunuri proprii enumerate de art. 267, art. 268 vorbește despre *veniturile din muncă și cele asimilate acestora* stipulând că: “Bunurile de orice fel dobândite prin executarea unui drept de creanță, precum veniturile din muncă, sumele de bani convenite cu titlu de pensie în cadrul asigurărilor sociale și altele asemenea, veniturile convenite în temeiul unui drept de proprietate intelectuală, sunt bunuri comune, indiferent de data dobândirii lor, însă numai în cazul în care creanța devine scadentă în timpul comunității”. *Per a contrario*, dacă creanța ce s-a executat nu a devenit scadentă în timpul comunității, *bunurile în speță sunt bunuri proprii ale soțului titular al creanței*.

Potrivit art. 279 (1): “Fiecare soț răspunde cu bunurile sale proprii: a) dacă a dobândit singur un bun comun, pentru obligațiile născute în legătură cu dobândirea bunului; b) dacă și-a însușit fără drept un bun, pentru obligația de reparare a prejudiciului astfel cauzat”. Cu toate acestea, pentru ca celălalt soț să nu se îmbogățească fără justă cauză, “când se folosește de bunul respectiv cunoscând existența obligațiilor născute în legătură cu dobândirea sau, după caz, însușirea lui ilicită, soții răspund cu bunurile comune” (art. 279 alin.2). Tot cu bunurile proprii soții răspund solidar în măsura în care obligațiile comune nu au fost acoperite prin urmărirea bunurilor comune. În această ipoteză soțul care a plătit datoria comună se subrogă în drepturile creditorului pentru ceea ce a suportat peste cota-parte ce i-ar reveni din comunitate dacă lichidarea s-ar face la data plății datoriei (art. 280 alin.1). Soțul care a plătit datoria comună are un drept de retenție asupra bunurilor celuiilalt soț până la acoperirea integrală a creanțelor pe care acesta i le datorează (art. 280 alin.2). Dincolo de ideea de echitate care transpare flagrant din dispozițiile citate ale art. 280, ne întrebăm: practic, cum se aduc la îndeplinire aceste dispoziții? Este posibilă despăgubirea soțului care a achitat datoria, în timpul comunității legale? Care este cota-parte ce i-ar reveni din comunitate dacă lichidarea s-ar face la momentul plății datoriei?

La aceste întrebări apar posibile mai multe răspunsuri: a) soții convin asupra cotei-părți ideale ce i-ar reveni fiecăruia din masa bunurilor comune la momentul achitării datoriei și se despăgubesc în consecință; b) soții cad de acord ca despăgubirea să reflecte o contribuție egală a fiecăruia atât la dobândirea bunurilor comune, cât și la îndeplinirea obligațiilor comune, ipoteză în care se despăgubesc ca atare, cu sau fără rezerva ca, la lichidarea regimului matrimonial, în urma stabilirii cotelor-părți ideale ce revin fiecăruia dintre ei, despăgubirea să fie ajustată în funcție de aceste cote; c) soțul care a achitat datoria nu dorește să-și realizeze creanța în timpul comunității legale, el ajungând, astfel, să fie despăgubit, la lichidarea regimului matrimonial în funcție de cota-parte ideală ce îi revine din masa bunurilor comune; d) soțul care a achitat datoria dorește să fie despăgubit în timpul comunității legale, însă cei doi soți nu cad de acord cu privire la cotele-părți ideale ce le-ar reveni fiecăruia dintre ei și, implicit cu privire la cuantumul despăgubirii, caz în care singura în măsură să soluționeze diferendul este instanța de judecată.

Aceasta va aplica dispozițiile art. 283 alin. 2, determinând, astfel, cotele-părți ideale ce revin fiecărui soț pe baza contribuției sale atât la dobândirea bunurilor comune, cât și la îndeplinirea obligațiilor comune. În acest sens, potrivit art. 283 alin. 2 teza finală, instanța va pleca de la prezumția că soții au avut o contribuție egală. În măsura în care este dovedit contrariul de către cei doi soți, prezumția este răsturnată (fiind una relativă), instanța stabilind potrivit probelor produse cotele-părți ideale ce revin fiecăruia dintre cei doi soți. Apreciem că această acțiune nu se confundă cu aceea care are ca obiect împărțeaua bunurilor comune în timpul regimului comunității, prin ea neurmărindu-se decât stabilirea

cotelor-părți ideale ce ar reveni fiecărui soț din comunitate dacă lichidarea acesteia s-ar face la data plății datoriei, în funcție de care urmează a se despăgubi soțul care a achitat datoria.

Bunurile proprii nu pot fi urmărite decât de creditorii personali ai fiecărui soț, pentru datoriile personale ale soțului respectiv, cu excepția stipulată la art. 280.

În cadrul regimului comunității legale soții pot dobândi *bunuri proprii* și prin *împărțeala bunurilor comune*. Potrivit art. 284, bunurile comune pot fi supuse împărțelii și în timpul regimului comunității, potrivit dreptului comun, în totalitate sau doar parțial, convențional sau pe cale judecătorească. Se observă că, față de actualul alin. 2 al art. 36 din Codul familiei, textul normativ în cauză nu mai ține cont, aparent, în această materie – cea a împărțirii bunurilor comune în timpul regimului comunității – de interesele creditorilor comuni ai soților. Astfel, cât timp prevederile art. 36 alin.2 Codul familiei sunt în sensul că “pentru motive temeinice, bunurile comune, în întregime sau numai o parte din ele, se pot împărți prin hotărâre judecătorească și în timpul căsătoriei...”, căutându-se, în acest fel, a se ocroti pe cât posibil interesul creditorilor comuni ai soților, prin investirea doar a instanțelor judecătorești cu rolul de a aprecia temeinicia motivelor pentru care soții solicită împărțeala bunurilor comune în timpul căsătoriei, viitoarea reglementare acordă soților drepturi discreționare în acest sens, nemaicondiționând posibilitatea acestora de a partaja bunurile comune în timpul regimului de comunitate nici de existența vreunui motiv temeinic, nici de participarea instanței de judecată la această “operațiune”. În acest sens, creditorii comuni ai soților vor putea fi fraudăți cu ușurință de către aceștia din urmă, care, prin împărțirea bunurilor lor comune în timpul comunității de bunuri, nu fac decât să diminueze patrimoniul lor comun, asupra căruia creditorii comuni au un drept de gaj general. Însă la o analiză mai atentă a prevederilor proiectului, în speță a dispozițiilor art. 280, se observă că creditorii comuni se bucură de o protecție sporită în legea viitoare față de aceea din legea actuală. Aceasta, deoarece, cât timp art. 34 din Codul familiei stipulează că „creditorii comuni vor putea urmări și bunurile proprii ale soților, însă numai după urmărirea bunurilor comune”, art. 280 dispune că „în măsura în care obligațiile comune nu au fost acoperite prin urmărirea bunurilor comune, soții răspund solidar, cu bunurile proprii”. Comparând, afirmăm doar că este de preferat oricând o răspundere solidară uneia conjuncte. Căci, în ipoteza obligațiilor solidare pasive, insolvabilitatea unui codebitor este suportată de ceilalți codebitori, pe când, în cazul obligațiilor conjuncte cu pluralitate de debitori, insolvabilitatea unuia dintre ei este suportată de creditor. Bunurile atribuite prin împărțeală devin *proprie*, iar celelalte rămân bunuri comune (art.284 alin.2).

Tot în timpul căsătoriei, soții pot dobândi *dreptul de proprietate exclusivă* asupra unor bunuri care au fost comune, potrivit dispozițiilor regimului comunității legale. Aceasta, ca urmare a lichidării regimului de comunitate legală, în urma schimbării regimului matrimonial. În cazul în care regimul matrimonial încetează sau se schimbă, el va fi supus lichidării (art. 248), potrivit legii. În acest sens, legiuitorul prevede, în art. 282 că, până la finalizarea lichidării, comunitatea subzistă atât în privința bunurilor, cât și a obligațiilor.¹

¹Apreciem că dispozițiile în cauză sunt aplicabile și regimului separației de bunuri la lichidarea acestuia, întrucât, deși, în cadrul acestui regim, “fiecare soț este proprietar exclusiv în privința bunurilor dobândite înainte de încheierea căsătoriei, precum și a celor pe care le dobândește singur după această dată” (art.286), există totuși bunuri dobândite împreună de către soți și care aparțin acestora în proprietate comună pe cote părți, potrivit art.288. În privința acestor din urmă bunuri, împărțeala va trebui să respecte regulile stipulate de art 282 – 284, căci, potrivit art.285, “Orice dispoziție contrară prezentei secțiunii (Secțiunea a II-a – “Regimul comunității legale”) este lovită de nulitate absolută, în măsura în care nu este compatibilă cu regimul comunității convenționale”.

În cadrul lichidării comunității, fiecare dintre soți își va prelua bunurile sale proprii, după care se va proceda la împărțeala bunurilor comune. În acest scop, se vor determina mai întâi cotele părți ideale ce revin fiecărui soț, pe baza contribuției sale atât la dobândirea bunurilor comune, cât și la îndeplinirea obligațiilor comune; până la proba contrară, făcută de unul dintre soți, se prezumă că soții au avut o contribuție egală – prezumție legală relativă - (art.283).

2. Regimul separației de bunuri. În ipoteza în care, la data încheierii căsătoriei, soții optează pentru regimul matrimonial al separației de bunuri, conform normativelor proiectului – art. 257 – ei sunt obligați să încheie o convenție matrimonială în acest sens. Dreptul lor de opțiune se limitează doar la a alege prin convenția semnată atragerea aplicării dispozițiilor proiectului care reglementează *Regimul separației de bunuri* – art.286-291 – asupra patrimoniului / patrimoniilor lor. Odată exprimată opțiunea în favoarea regimului separației de bunuri, normele juridice care îl reglementează devin imperative (părăsind, astfel, caracterul supletiv pe care îl aveau până la momentul alegerii regimului matrimonial în speță de către viitorii soți), soții neputând deroga prin clauze contractuale de la ele, sub sancțiunea nulității absolute (art. 259 alin.1).

În cazul acestui regim matrimonial nu există un patrimoniu comun al soților, ca în ipoteza regimului comunității legale sau cea a comunității convenționale. Astfel, fiecare dintre soți are doar patrimoniul său, propriu, în care sunt cuprinse drepturi exclusive de proprietate asupra unor bunuri și drepturi de proprietate doar asupra unor cote-părți ideale și abstracte din alte bunuri aflate în coproprietate comună pe cote-părți cu celălalt soț. În cadrul regimului separației de bunuri, fiecare soț este *proprietar exclusiv* în privința bunurilor dobândite înainte de încheierea căsătoriei, precum și a celor pe care le dobândește singur, după această dată, potrivit dispozițiilor art. 286 din proiect. Bunurile dobândite împreună de soți aparțin acestora în regim de *proprietate comună pe cote-părți*, în condițiile legii. Dovada coproprietății se va face potrivit regulilor stabilite de legiuitor pentru dovada proprietății exclusive, reguli care se aplică în mod corespunzător. La adoptarea regimului în speță, soții trebuie să întocmească un *inventar* al bunurilor mobile ce aparțin fiecăruia dintre ei la data încheierii căsătoriei. De asemenea, se poate întocmi un inventar care să cuprindă și bunurile mobile dobândite în timpul regimului separației de bunuri. În toate cazurile, inventarul se anexează la convenția matrimonială, supunându-se, pentru opozabilitate față de terți, la aceleași formalități de publicitate ca și aceasta. În lipsa inventarului, dreptul de proprietate exclusivă se prezumă, până la proba contrarie, **în favoarea soțului posesor** –prezumție legală relativă - (consacrându-se, astfel, implicit, principiul: “in pari causa, melior est causa posidendi”). Dacă bunul a fost dobândit printr-un act juridic supus, potrivit legii, unei condiții de formă, de validitate ori de publicitate (este vorba aici, de exemplu, despre bunurile imobile ale soților), proprietatea exclusivă nu se va putea dovedi decât prin înscrisul cerut de lege (adică actul care a fost încheiat cu

Așadar, apreciem că legiuitorul a conferit regimului comunității legale caracterul de regim de drept comun, putându-se deroga de la el numai prin dispozițiile unei convenții matrimoniale. În sprijinul acestor susțineri apar și prevederile art. 257 care stipulează: “Dacă aleg regimul separației de bunuri sau regimul comunității convenționale, viitorii soți trebuie să încheie o convenție matrimonială”. Iată că atât regimul separației de bunuri, cât și acela al comunității convenționale apar ca derogări de la cel al comunității legale. În acest sens, dispozițiile care reglementează regimul comunității legale constituie dreptul comun în materie, guvernând orice aspecte lacunare ale regimului separației de bunuri, dar mai ales ale celui de comunitate convențională.

respectarea solemnităților impuse de legiuitor pentru valabilitatea sa, completat, în cazul bunurilor imobile, de mențiunile din Cărțile funciare ale imobilelor respective).

Soțul care se folosește de bunurile celuilalt soț fără împotrivirea acestuia din urmă, are obligațiile unui uzufructuar, cu excepția acelor de a întocmi inventarul, de a constitui o garanție pentru îndeplinirea obligațiilor sale și de a numi un administrator. Soțul în speță, cel ce se folosește de bunurile celuilalt, va fi ținut să restituie numai fructele și veniturile existente la data solicitării lor de către celălalt soț sau, după caz, la data încetării ori schimbării regimului matrimonial. Dacă unul din soți încheie singur un act prin care dobândește un bun folosindu-se, în tot sau în parte, de bunuri aparținând celuilalt soț, acesta din urmă poate alege, după caz, în proporția bunurilor proprii folosite fără acordul său, între a reclama pentru sine proprietatea bunului achiziționat și a pretinde daune-interese de la soțul achizitor. Proprietatea nu poate fi însă reclamată decât înainte ca soțul achizitor să dispună de bunul dobândit. Apreciem în ipoteza de față că nimic nu-l oprește pe soțul de al/ale cărui/căror bun/bunuri s-a folosit celălalt soț pentru a dobândi un bun, încheind singur un act în acest sens, să reclame, în proporția bunurilor proprii folosite fără acordul său, proprietatea doar a unei cote-părți din bunul achiziționat, devenind, astfel, coproprietar al bunului în speță, alături de soțul său.

În ceea ce privește răspunderea pentru obligațiile personale, nici unul dintre soți nu poate fi ținut de obligațiile născute din acte săvârșite de celălalt soț. Cu toate acestea, soții vor răspunde solidar pentru obligațiile: asumate de oricare dintre ei pentru acoperirea cheltuielilor obișnuite ale căsătoriei; legate de creșterea și educarea copiilor. La încetarea regimului separației de bunuri, urmată de lichidarea acestuia, fiecare dintre soți are un drept de retenție asupra bunurilor celuilalt până la acoperirea integrală a creanțelor pe care și le datorează unul altuia (art. 291).

3. Regimul comunității convenționale. Își găsește reglementarea în dispozițiile art. 292 – 294 ale proiectului. Se aplică atunci când, *în condițiile și limitele prevăzute în prezenta secțiune* (art. 292 – 294), *se derogă prin convenție matrimonială* de la dispozițiile privind regimul comunității legale. În cazul în care se adoptă comunitatea convențională, obiectul convenției matrimoniale poate cuprinde unul sau mai multe din următoarele aspecte: a) includerea în comunitate a bunurilor dobândite înainte de căsătorie sau restrângerea comunității numai la acestea din urmă; b) restrângerea comunității la bunurile anume determinate în convenția matrimonială, indiferent dacă sunt dobândite înainte sau în timpul căsătoriei; c) obligativitatea acordului ambilor soți pentru încheierea anumitor acte de administrare. În acest din urmă caz, dacă unul dintre soți se află în imposibilitatea de a-și exprima voința sau se opune în mod abuziv, celălalt soț poate să încheie singur actul, însă numai cu încuviințarea prealabilă a instanței; d) includerea clauzei de preciput, a cărei executare se va face în natură sau, dacă acest lucru nu este posibil, prin echivalent, din valoarea activului net al comunității.

În măsura în care prin convenție matrimonială nu se prevede altfel, regimul juridic al comunității convenționale se completează cu dispozițiile legale privind regimul comunității legale. Din economia dispozițiilor legale care reglementează regimul matrimonial al comunității convenționale rezidă că acest regim este unul de excepție, derogator de la regimul matrimonial al comunității legale care constituie, în lumina proiectului, dreptul comun în materie. Pe cale de consecință, în temeiul art. 259 din proiect, soții sunt obligați, la încheierea căsătoriei, să opteze pentru acest regim matrimonial doar printr-o convenție matrimonială care să constate acordul lor de voință în acest sens, sub sancțiunea nulității absolute.

Convenția matrimonială încheiată nu este însă guvernată de principiul libertății contractuale care stă la baza încheierii majorității contractelor civile. În acest sens, obiectul convenției matrimoniale este limitat prin lege, clauzele ei completându-se, totodată, cu reglementările din materia regimului comunități legale de bunuri (art. 266 – 285 din proiect). În cadrul acestui regim matrimonial soții au în patrimoniu, fiecare dintre ei, bunuri în proprietate exclusivă (bunuri proprii) și bunuri în devălmășie cu celălalt soț (bunuri comune). Bunurile comune constituie regula, orice bun fiind prezumat astfel până la proba contrară. Calitatea de bun propriu se poate dovedi prin orice mijloc de probă, cu excepția cazurilor în care legea impune anumite condiții de formă, de validitate ori de publicitate pe care trebuie să le îndeplinească actele de dobândire a unor anumite bunuri, ipoteză în care dovada proprietății exclusive nu se va putea face decât în condițiile legii. Pentru bunurile mobile dobândite înainte de căsătorie se va întocmi un inventar, în lipsa acestuia prezumându-se, până la proba contrarie, că bunurile sunt comune.

Care sunt bunurile proprii ale soților în cadrul acestui regim matrimonial? Opinăm că acestea sunt, *în măsura în care prin convenția matrimonială nu se specifică altfel*, cele enumerate la art. 267 din proiect: “a) bunurile dobândite prin succesiune sau donație cu excepția cazului în care dispunătorul a prevăzut, în mod expres, că ele vor fi comune; b) bunurile de uz personal; c) bunurile destinate exercitării profesiei unuia dintre soți, dacă nu sunt elemente ale unui fond de comerț care face parte din comunitatea de bunuri; d) bunurile dobândite cu titlu de premiu sau recompensă, manuscrisele științifice sau literare, schițele și proiectele artistice, proiectele de invenții și alte asemenea bunuri; e) indemnizația de asigurare și despăgubirile pentru orice prejudiciu material sau moral adus unuia dintre soți; f) bunurile, sumele de bani sau orice valori care înlocuiesc un bun propriu, precum și bunul dobândit prin intermediul acestora”, precum și bunurile dobândite de oricare dintre soți înaintea încheierii căsătoriei.

Prin convenția matrimonială însă soții *pot restrânge* sfera acestor bunuri, incluzând în masa bunurilor comune și bunurile dobândite înaintea încheierii căsătoriei de către fiecare dintre ei, rămânând, astfel, proprii, doar bunurile enumerate la lit. a – f din art. 267 din proiect sau, dimpotrivă, *pot lărgi* sfera bunurilor proprii, restrângând comunitatea de bunuri doar la bunurile dobândite de fiecare dintre ei înainte de încheierea căsătoriei, urmând ca toate bunurile dobândite de fiecare dintre ei, de la data încheierii căsătoriei, să fie bunuri proprii ale soțului dobânditor, indiferent că fac sau nu parte din categoriile de bunuri enumerate la art. 267, lit. a – f.

De asemenea, prin convenția matrimonială, soții *pot restrânge* comunitatea de bunuri, în favoarea bunurilor proprii, deci, la “bunurile anume determinate” în convenția matrimonială, indiferent dacă sunt dobândite înainte sau în timpul căsătoriei. Aplicarea acestei dispoziții legale este condiționată de sensul atribuit sintagmei “bunurile anume determinate”. Astfel, dacă se au în vedere bunurile dobândite înaintea încheierii căsătoriei, bunuri existente, deci, în patrimoniile soților putem afirma că, uzitând această sintagmă, legiuitorul a dorit ca, în cadrul convenției matrimoniale încheiate, aceste bunuri să fie clar individualizate. Dacă însă se au în vedere bunurile dobândite în timpul căsătoriei, acest sens al sintagmei nu cadrează cu realitatea. Fiind vorba despre bunuri viitoare, raportat la momentul încheierii convenției matrimoniale, care este anterior momentului încheierii căsătoriei (sub sancțiunea nulității absolute, în ipoteza în care soții aleg, cu ocazia încheierii căsătoriei, un alt regim matrimonial decât cel al comunității legale), aceste bunuri nu există încă în patrimoniul viitorilor soți, motiv pentru care ele nu pot fi individualizate. Cu necesitate deci, în această ipoteză, sensul sintagmei analizate nu poate fi acesta. Într-o asemenea situație în convenția matrimonială se poate insera doar categoria de bunuri ce vor

fi dobândite în timpul căsătoriei și la care soții înțeleg să restrângă comunitatea de bunuri, folosindu-se, în acest sens, formule generice ca, de exemplu, “toate imobilele construcții dobândite în timpul căsătoriei”. În situația în care soții aleg regimul matrimonial al comunității convenționale în timpul căsătoriei lor, schimbând regimul comunității legale sau pe cel al separației de bunuri, în funcție de cum bunurile există sau nu în patrimoniul lor, sensul ce poate fi atribuit sintagmei în cauză poate fi dublu, cuprinzând, astfel, ambele conotații arătate mai sus.

4. Conchizând, comparativ cu dispozițiile actualei reglementări în materie, proiectul Codului civil denotă o anumită flexibilitate în privința facultății soților (viitorilor soți) în alegerea regimului matrimonial. Cu toate acestea, deși ei nu mai sunt, astfel, cantonați în normativele unui regim matrimonial legal obligatoriu, totuși, opțiunea lor este limitată la a alege la prevederile imperative ale proiectului care reglementează unul sau altul din cele trei regimuri matrimoniale: cel al comunității legale, cel al separației de bunuri și cel al comunității convenționale. Sigur că o aplicare nestingherită, nelimitată a principiului libertății contractuale ar fi fost dăunătoare în domeniu. Pe de o parte, soții ar fi avut mijloacele și posibilitatea de a se frauda reciproc, iar pe de altă parte ei, de comun acord, ar fi putut frauda interesele terților cu care contractau. Legiuitorul a ales astfel o cale prin care acest lucru să fie, pe cât posibil evitat, chiar dacă aceasta înseamnă sacrificarea, în parte a principiului enunțat.